

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова вченої ради
31.10.2022
протокол № 7, п. 6

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 01.11.2022 № 197

**ФІНАНСОВА СИСТЕМА
FINANCIAL SYSTEM**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	бакалавр	/ «bachelor»
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	/ Management and administration
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»	/ Accounting and Taxation
Освітня програма	«Фінансовий контроль та аудит», «Облік і оподаткування»	/ Financial Control and Audut, Accounting and Taxation

Вінниця 2022

Розробник: Маршук Ліна, кандидат економічних наук

Гарант(и) освітньої програми:

«Фінансовий контроль та аудит» - Наталія Коцеруба, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування ВТЕІ ДТЕУ _____

«Облік і оподаткування» - Ірина Гладій, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування ВТЕІ ДТЕУ _____

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри фінансів від 17 жовтня 2022,. протокол № 15; на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету від 20 жовтня 2022, протокол № 7.

Рецензенти: Романовська Юлія, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ВТЕІ ДТЕУ

Каращенко Ольга, начальник відділення №232/01 ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК», м. Вінниця

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 08.11.2022. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,68.
Обл.-вид. арк. 1,30. Тираж 2. Зам. № 274.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фінансова система відіграє надзвичайно важливу роль у суспільстві. Вона формує його життєдіяльність та потенціал, забезпечуючи при цьому реалізацію поставлених кожною людиною, кожним підприємством та державою завдань і цілей.

Курс «Фінансова система» відноситься до числа обов'язкових фахових дисциплін для підготовки бакалаврів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» освітніми програмами «Фінансовий контроль та аудит», «Облік і оподаткування» і розрахований на студентів, які оволоділи знаннями фундаментальних дисциплін.

Предметом курсу «Фінансова система» є система фінансових відносин в суспільстві та закономірності її розвитку та функціонування.

Метою вивчення освітньої компоненти «Фінансова система» є формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння основ функціонування складових фінансової системи та закономірностей їх функціонування.

Завданням вивчення курсу «Фінансова система» є формування системи теоретичних знань щодо становлення та розвитку фінансової науки; опанування інструментарію фінансового аналізу; оволодіння науковими підходами, практичними методами та прийомами фінансової науки; формування теоретичних знань та здатності до оптимізації бюджетів фінансових ресурсів суб'єктів економіки; розвиток умінь із обґрунтування засад функціонування національної фінансової системи; формування системи теоретичних знань окремих сфер і ланки фінансової системи; засвоєння основ функціонування фінансового механізму, змісту і призначення фінансів суб'єктів господарювання, міжнародних фінансів, фінансового і страхового ринків; набуття умінь із визначення сутності податків, податкової політики і податкової системи держави; оволодіння основами функціонування державних фінансів і таких їх складових, як бюджет, державні цільові фонди, державний кредит; усвідомлення необхідності розроблення та реалізації оптимальної фінансової поведінки суб'єктів господарювання в умовах обмежених ресурсів.

Згідно з вимогами освітньої програми «Фінансовий контроль та аудит» студенти у процесі вивчення дисципліни «Фінансова система» мають здобути **компетентності**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні теоретичні та практичні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, контролю та аналізу, відповідним та достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі національної економіки.

Загальні компетентності:

ЗК 08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК 02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК 08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

СК 10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

СК 11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР 02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР 03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР 06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР 07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПР 09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПР 12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.

ПР 13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

ПР 16. Володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.

ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Згідно з вимогами освітньої програми «Облік і оподаткування» студенти у процесі вивчення дисципліни «Фінансова система» мають здобути **компетентності:**

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аналізу, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК 02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК 04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

СК 08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

СК 10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

СК 11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР 02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР 03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР 06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР 07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПР 09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПР 12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.

ПР 13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

ПР 16. Володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.

ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР 23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Місце навчальної дисципліни в освітніх програмах. Робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як: «Економічна теорія», «Фінанси гроші та кредит», «Податкова система», «Економіка і фінанси підприємств», «Фінансовий облік». Знання та навички, набуті студентами в процесі вивчення цих дисциплін, є базою для вивчення питань, що стосуються фінансової системи.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження студентом підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначають за допомогою якісних критеріїв і трансформують його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали 75 і більше балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно Положення «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» №12 від 07.02.2022).

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення «Про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів» №32 від 07.02.2022).

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл

Теми	Кількість годин				Форми контролю
	Всього год./кред.	з них			
		лекції	практ.	СРС	
Тема 1. Сутність та роль фінансів	13	2	4	7	УО, Т, ІЗ, СУН
Тема 2. Фінансова система	13	2	4	7	УО, Т, ІЗ, СУН
Тема 3. Фінанси підприємств	17	4	6	7	УО, Р, СУН
Тема 4. Державні фінанси	13	2	4	7	ПО, Т, ІЗ, СУН
Тема 5. Податки та податкова система	13	2	4	7	ПО, Р, ІЗ
Тема 6. Бюджет і бюджетна система	13	2	4	7	ПО, Т, ІЗ, ДК
Тема 7. Бюджетний процес	13	2	4	7	ПО, Т, ІЗ
Тема 8. Гроші у ринковій економіці	13	2	4	7	ПО, КТ, ІЗ, Р
Тема 9. Банки та банківська система	16	2	6	8	ПО, КТ, ІЗ, Р
Тема 10. Інфляція та грошові реформи	14	2	4	8	УО, Т, ІЗ, СУН
Тема 11. Кредит та кредитна система	14	2	4	8	УО, Т, ІЗ, СУН
Тема 12. Валюта та валютні системи	14	2	4	8	ІЗ, СУН, СУН
Тема 13. Страхування та страховий ринок	14	2	4	8	ПО, Т, ІЗ, СУН
Разом за навчальний рік	180/6	28	56	96	
Підсумковий контроль – екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування;
 ПО – письмове опитування;
 Т – тестування;
 Р – реферат;

ІЗ – індивідуальне завдання;
 КТ – комп'ютерне тестування;
 ДК – розрахунки та дослідження з використанням комп'ютера;
 СУН – система управління навчанням «Moodle»

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Зміст дисципліни (теми програми).

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФІНАНСІВ

Фінанси як економічна категорія. Історичні аспекти становлення, функціонування та розвитку фінансів. Об'єктивні передумови існування фінансів. Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення, двоїста сутність фінансів. Фінанси як суспільні, економічні, грошові, розподільчі, фондоутворюючі відносини. Фінансові фонди як матеріальні носії фінансових відносин.

Функції фінансів. Розподільча функція та механізм її дії в ринкових умовах. Первинний і вторинний фінансовий розподіл. Об'єкти і суб'єкти фінансового розподілу.

Контрольна функція фінансів. Суспільне призначення фінансового контролю як форми реалізації контрольної функції фінансів. Дискусійні питання щодо суті і функцій фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями в процесі вартісного розподілу. Фінанси і ціна. Фінанси і заробітна плата. Фінанси і кредит.

Фінансові ресурси, їх суть і призначення. Класифікація фінансових ресурсів. Роль і значення централізованих фондів у забезпеченні загальнодержавних потреб. Децентралізовані фінансові ресурси: суть, склад, роль у фінансуванні потреб розширеного відтворення. Фінансові резерви: види та методи формування. Механізм формування та використання фінансових ресурсів суспільства.

ТЕМА 2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Суть і поняття фінансової системи країни. Структура фінансової системи України. Принципи побудови фінансової системи.

Типологізація та структуризація фінансових систем за територіальною ознакою і типами економічних систем. Організаційна структура фінансової системи. Внутрішня побудова фінансової системи.

Сфери та ланки фінансових відносин: державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси. Фінансовий ринок як забезпечуюча ланка фінансової системи. Фінансові відносини на світовому ринку.

ТЕМА 3. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Суть, функції, основи організації фінансів підприємств. Форми фінансування підприємницької діяльності. Класифікація грошових нагромаджень підприємств. Фінанси комерційних підприємств. Комерційний

розрахунок і самофінансування. Грошові нагромадження підприємств. Дохід, порядок його розподілу. Операційний прибуток. Соціально-економічне значення прибутку і порядок його розподілу. Показники рентабельності. Фонди цільового фінансування, що формуються за рахунок прибутку.

Фінанси підприємств різних форм власності, організацій та підприємств, що здійснюють неприбуткову діяльність. Форми й методи фінансового забезпечення установ невиробничої сфери. Кошторисне фінансування бюджетних організацій. Нормування бюджетних асигнувань. Бюджетне фінансування установ освіти, науки, підготовки кадрів, охорони здоров'я, соціального забезпечення. Позабюджетні кошти бюджетних установ, їх види та порядок використання.

Фінанси громадських організацій і благодійних фондів. Джерела фінансування громадських організацій.

ТЕМА 4. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ

Державні фінанси як елемент фінансової системи. Склад і структура державних фінансів. Грошові потоки на макроекономічному рівні. Ланки та рівні державних фінансів.

Фінансові ресурси держави. Склад і джерела формування державних доходів. Державні видатки: види, норми та напрями використання.

Державні фінанси у системі економічних важелів. Кейнсіанська теорія бюджетного регулювання економіки. Економічні доктрини «економіки попиту» та «економіки пропозиції», їх вплив на фінансові важелі регулювання соціально-економічних процесів.

Проблеми функціонування державних фінансів в економіках перехідного типу.

ТЕМА 5. ПОДАТКИ ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Суть податків та їх характерні ознаки. Елементи податку. Об'єкти оподаткування. Суб'єкт, платник, носій податку. Джерела сплати податків. Масштаб вимірювання податкової бази. Податкова ставка. Податкові пільги.

Класифікація податків. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Податкова система: суть, структура, основи побудови. Принципи і методи оподаткування. Податкова політика України на сучасному етапі.

Податок на додану вартість (ПДВ). Соціально-економічна суть ПДВ. Платники, об'єкт, база нарахування податку. Пільги й ставки ПДВ. Порядок обчислення ПДВ до сплати в бюджет.

Механізм справляння акцизного податку.

Платники, об'єкти оподаткування податку на прибуток підприємств. Пільги та ставки податку. Порядок сплати до бюджету.

Основи прибуткового оподаткування населення. Категорії платників податку. Сукупний оподатковуваний дохід як об'єкт оподаткування. Пільги з податку на доходи з фізичних осіб. Побудова шкали ставок оподаткування. Особливості оподаткування доходів громадян не за місцем основної роботи. Декларація про доходи громадян. Порядок проведення перерахунку податку на доходи з фізичних осіб. Оподаткування доходів громадян від підприємницької діяльності.

Платежі за ресурси. Майнове оподаткування. Єдиний митний тариф і державне мито. Місцеві податки і збори. Інші податкові платежі до бюджету.

ТЕМА 6. БЮДЖЕТ І БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Бюджет як економічна та юридична категорія. Об'єктивні передумови функціонування бюджету держави. Соціально-економічне значення бюджету. Бюджет як економічна категорія. Бюджет як централізований фонд. Бюджет як основний фінансовий план держави. Розподільча і контрольна функції бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання економіки. Доходи бюджету. Видатки бюджету. Бюджетна політика на сучасному етапі.

Структура і принципи побудови бюджетної системи. Поняття бюджетного устрою. Види бюджетів України. Зведений бюджет. Державний бюджет. Бюджети територіальних громад. Розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Бюджетні права органів державної влади і управління. Бюджетне регулювання. Поняття закріплених і регулюючих доходів. Дотації, субсидії, субвенції і їх роль в збалансуванні місцевих бюджетів. Бюджетні резерви.

Роль і призначення бюджетної класифікації. Бюджетна класифікація доходів, видатків бюджету, бюджетного фінансування, державного боргу.

Бюджетний процес. Поняття та основні елементи бюджетного процесу. Організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду, затвердження державного і місцевих бюджетів. Виконання бюджетів. Складання звітів про виконання державного і місцевих бюджетів та їх затвердження. Касове виконання дохідної й видаткової частин державного і місцевих бюджетів.

ТЕМА 7. БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

Бюджетний процес в Україні, його суть, особливості та етапи.

Суть, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання. Бюджетне планування як складова фінансового планування. Місце і роль бюджетного планування у системі соціально-економічного планування в Україні. Економічні основи бюджетного планування в умовах ринкових відносин. Етапи та методи бюджетного планування.

Бюджетна декларація. Порядок складання проекту Державного бюджету України. Підготовча робота до складання проекту бюджету, характеристика основних етапів його складання. Функції Міністерства фінансів України, інших міністерств і відомств, органів місцевого самоврядування та виконавчої влади у процесі складання проекту бюджету. Розгляд і затвердження Державного бюджету України.

Порядок складання, розгляд і затвердження місцевих бюджетів в Україні.

Організація роботи з виконання бюджетів, роль і завдання фінансових органів. Функції фінансових органів у процесі виконання бюджетів.

Виконання дохідної частини бюджетів і роль органів Державної казначейської служби України та Державної податкової служби України. Функції, права та обов'язки органів Державної податкової адміністрації і Державної казначейської служби України у процесі виконання бюджетів.

Бюджетні призначення та асигнування, їхня характеристика.

Фінансування видатків бюджетів. Принципи і методи фінансування з бюджету. Організація виконання видаткової частини бюджетів. Функції органів Державної казначейської служби України і фінансових органів у процесі виконання видаткової частини бюджетів. Особливості фінансування видатків з бюджету в умовах ринкових відносин.

Порядок зміни бюджетних призначень і внесення змін до затвердженого бюджету.

ТЕМА 8. ГРОШІ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сутність і функції грошей. Грошовий оборот. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Структура сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот.

Грошова маса та її структура. Агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.

Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія грошей комерційними банками. Грошовий мультиплікатор.

Поняття грошової системи та принципи її організації. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Структура сучасної грошової системи. Становлення грошової системи України. Методи регулювання грошового обороту.

ТЕМА 9. БАНКИ ТА БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Сутність банківської системи та її інституціональна структура. Сутність поняття банківська система та її типи. Види банківських систем, їх відмінності та особливості функціонування сучасних банківських систем розвинутих країн.

Причини і шляхи створення центральних емісійних банків. Статус, форми функціонування центральних банків світу. Статус та основи організації центральних банків. Основні напрями діяльності центральних банків.

Сучасна структура банківської системи України. Проблемні та кризові явища в банківській системі України.

Грошово-кредитна політика центрального банку: суть та роль у розвитку економіки держави. Цілі грошово-кредитної політики: стратегічні, проміжні й тактичні. Монетарна експансія та рестрикція як основні типи грошово-кредитної політики.

Банківські ресурси, їх склад і загальна характеристика. Власний капітал банку, структура і джерела формування. Порядок формування власного капіталу банку. Проблеми капіталізації вітчизняних банків. Залучений капітал комерційного банку, його склад. Депозити як головне джерело банківських ресурсів. Строкові, ощадні, депозити до запитання, їх види та економічна характеристика.

Кредитна політика банку і основи організації кредитної роботи в банку. Суб'єкти кредитних відносин. Принципи і умови банківського кредитування. Позичкові рахунки та режими їх використання. Види банківських кредитів та їх економічна характеристика. Ознаки класифікації кредитів за методикою НБУ.

ТЕМА 10. ІНФЛЯЦІЯ ТА ГРОШОВІ РЕФОРМИ

Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція.

Суть інфляції та її основні форми: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита й закрита інфляція. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція. Інфляція витрат. Імпортна інфляція. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів.

Соціально-економічні наслідки інфляції. Особливості інфляційного процесу в Україні. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції. Класифікація грошових реформ. Становлення нової грошової системи. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація.

Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу. Реформи паралельного (консервативного) типу. Грошові реформи в Україні.

ТЕМА 11. КРЕДИТ ТА КРЕДИТНА СИСТЕМА

Кредит як обов'язковий елемент сучасної економіки, як засіб ліквідації невідповідності між часом виробництва та часом обороту грошових коштів та засіб вирішення протиріччя між часовим осіданням коштів і необхідністю їх використання в господарстві. Кредит як економічна категорія і юридичне поняття. Розвиток кредитних відносин. Сутність та функції кредиту. Теорії кредиту. Принципи кредитування. Класифікація кредиту. Форми та види кредиту. Роль кредиту в розвитку економіки. Межі кредиту. Природа позичкового відсотка. Відсоток як ціна капіталу та як плата за втрату ліквідності. Види відсотка. Облікова ставка відсотка як інструмент регулювання стану фінансового ринку. Причини коливання ринкової ставки відсотка. Призначення державного, банківського, комерційного та споживчого кредиту.

Поняття „кредитна система”. Розвиток кредитної системи як наслідок розвитку грошово-кредитних відносин. Передумови формування та структурна схема побудови кредитної системи. Функції кредитної системи. Поняття банківської та парабанківської системи. Виникнення банків та їх економічна сутність. Одно- та дворівневі банківські системи. Центральний банк та його роль в економіці. Функції Центрального банку та його повноваження. Сутність, походження та види комерційних банків. Склад парабанківської системи. Характеристика, функції та види спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

ТЕМА 12. ВАЛЮТА ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

Поняття валюти. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна. Суть та види валютних відносин. Валютний курс, його функції. Порядок визначення валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Валютна інтервенція. Валютний демпінг. Дисконтна політика. Девальвація та ревальвація. Режим валютного курсу в Україні. Конвертованість валют.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Структура валютного ринку. Валютні операції. Види валютних операцій. Котирування валют. Валютні ризики та методи валютного страхування.

Валютне регулювання: суть та необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Валютні системи: поняття, структура, призначення. Основні елементи валютної системи.

Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система. Розвиток валютної системи України. Платіжний баланс, його загальна характеристика та структура. Методи регулювання платіжного балансу.

ТЕМА 13. СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХОВИЙ РИНОК

Економічна необхідність, суть і роль страхування. Фінансові відносини у сфері страхування. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами і ознакою ризику. Обов'язкове й добровільне страхування, принципи їх реалізації.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми функціонування страхових компаній.

Формування й розвиток страхового ринку в Україні.

Державний нагляд за страховою діяльністю. Ліцензування страхової діяльності.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Знати: сутність фінансів, їх функції, джерела формування фінансових ресурсів та напрямки їх використання.</p> <p>Вміти: аналізувати джерела фінансових ресурсів та оцінювати ефективність їх залучення.</p>	<p>Тема 1. Сутність та роль фінансів Лекція №1</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення фінансів і їх генезис. 2. Функції фінансів. 3. Призначення і роль фінансів. 4. Фінансові ресурси: суть, структура та види. <p>Література Основна: 2, 3, 5, 6, 8. Додаткова: 10, 14, 24, 27. Інтернет-ресурси: 30-38.</p>	2
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота студента</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і відмінні ознаки фінансів. 2. Функції фінансів. 3. Призначення і роль фінансів. 	7
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №1</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні та економічні передумови виникнення фінансів. 2. Природа, сутність і роль фінансів. 3. Характерні ознаки і принципи фінансів. 4. Функції фінансів, їх взаємозв'язок. 	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №2</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові ресурси: сутність, класифікація, джерела формування та напрямки використання. 2. Система фінансових відносин та їх структура. 3. Форми фінансового забезпечення, регулювання та стимулювання фінансових заходів. 	2
<p>Знати: структуру фінансової системи. Її призначення тт. специфічні ознаки.</p>	<p>Тема 2. Фінансова система Лекція №2</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття фінансової системи, її структурна будова. 2. Основи функціонування фінансової системи. 3. Призначення і специфічні ознаки сфер і ланок фінансової системи. 4. Управління фінансовою системою. 	2

<p>Вміти: аналізувати складові елементи фінансової системи.</p>	<p>Література Основна: 2, 3, 5, 6, 8. Додаткова: 20-27. Інтернет-ресурси: 30-38.</p>	
	<p align="center">Самостійна робота студента</p> <p>1. Фінансовий ринок як забезпечуюча ланка фінансової системи. 2. Організаційна структура фінансової системи. 3. Вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку економіки.</p>	7
	<p align="center">Практичне заняття №3</p> <p>Питання / завдання до заняття 1. Поняття фінансової системи та її структура. 2. Принципи організації фінансової системи. 3. Характеристика сфер і ланок фінансової системи України.</p>	2
	<p align="center">Практичне заняття №4</p> <p>Питання / завдання до заняття 1. Типи та види фінансових систем. 2. Економічна сутність і правові основи фінансової діяльності держави. 3. Роль та значення фінансових посередників для економічних країн.</p>	2
<p>Знати: засади організації фінансів підприємницьких структур. Вміти: визначати джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів підприємницьких структур, тт. аналізувати фінансовий стан суб'єктів господарювання.</p>	<p>Тема 3. Фінанси підприємств Лекція №3 План лекції 1. Економічна сутність і функції фінансів суб'єктів господарювання 2. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва реального сектору економіки 3. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і джерела формування 4. Особливості організації і функціонування фінансів підприємств різних форм власності та видів діяльності 5. Фінанси громадських організацій і добродійних фондів</p>	2
	<p align="center">Лекція №4</p> <p>1. Грошовий оборот, грошові розрахунки підприємств. 2. Грошові потоки підприємства. 3. Формування і розподіл прибутку підприємства. 4. Оборотні та необоротні активи підприємства. 5. Капітал підприємства та його формування.</p> <p>Література Основна: 2, 3, 5, 6, 8. Додаткова: 14, 15, 18, 24, 25. Інтернет-ресурси: 30-38.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота студента</p> <p>1. Фінансові відносини суб'єктів господарювання</p>	7

	<p>2. Фінансові ресурси підприємства, їх склад і джерела формування</p> <p>3. Фінанси комерційних підприємств: їх види та зміст на них фінансової роботи</p> <p>4. Особливості фінансів некомерційних підприємств</p>	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №5</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <p>1. Сутність та зміст фінансової діяльності підприємства.</p> <p>2. Принципи організації фінансової діяльності підприємства</p> <p>3. Особливості організації фінансової діяльності підприємства різних організаційно-правових форм.</p> <p>4. Основні форми та системи організаційного забезпечення фінансової діяльності підприємства.</p> <p>5. Сутність, задачі та принципи державного регулювання фінансової діяльності підприємств</p>	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №6</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <p>1. Поняття системи оподаткування підприємства та основні її елементи</p> <p>2. Принципи оподаткування підприємства.</p> <p>3. Класифікація податків підприємництва.</p> <p>4. Порядок та джерела сплати податкових платежів на підприємстві.</p>	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №7</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <p>1. Економічна сутність активів підприємства, їх склад та структура. Класифікація активів.</p> <p>2. Необоротні активи підприємства, їх склад, структура та класифікація.</p> <p>3. Амортизація та знос необоротних активів.</p> <p>4. Оборотні засоби підприємства, їх кругообіг.</p> <p>5. Нематеріальні активи підприємства, їх склад, та характер використання. Особливості оцінки та амортизації нематеріальних активів.</p> <p>6. Довгострокові фінансові інвестиції, їх склад та особливості відшкодування витрат у зв'язку з ними.</p> <p>7. Показники ефективності використання необоротних активів та їх вплив на результати фінансово-господарської діяльності підприємства</p>	2
<p>Знати: склад системи державних фінансів.</p>	<p>Тема 4. Державні фінанси</p> <p style="text-align: center;">Лекція №5</p> <p>План лекції</p> <p>1. Сутність і призначення державних фінансів.</p> <p>2. Система державних фінансів: склад і структура.</p> <p>3. Державні доходи, їх джерела і методи мобілізації.</p>	2

<p>Вміти: аналізувати структуру держаних доходів та державних видатків.</p>	<p>4. Державні видатки, їх економічне та соціальне значення. Література Основна: 2, 3, 5, 6, 8.. Додаткова: 12-14, 16, 19, 27, 29. Інтернет-ресурси: 30-36.</p>	2
	<p>Самостійна робота студента 1. Система державних фінансів за їх ієрархічним рівнем — загальнодержавні й місцеві фінанси. 2. Державні фінанси як інструмент регулювання економіки. Фінансова політика в системі економічної науки. 3. Методологічні основи фінансової політики як системи діяльності.</p>	7
	<p>Практичне заняття №8 Питання / завдання до заняття 1. Сутність, функції, передумови функціонування державних фінансів. 2. Фінансова політика в галузі державних фінансів на сучасному етапі. 3. Державні доходи: склад, структура, методи та джерела формування.</p>	2
	<p>Практичне заняття №9 Питання / завдання до заняття 1. Поняття і принципи організації державних видатків. 2. Класифікація державних видатків. 3. Методи фінансування державних видатків</p>	2
<p>Знати: економічну сутність податків та їх призначення.</p> <p>Вміти: розраховувати податки та аналізувати їх надходження до бюджетів.</p>	<p>Тема 5. Податки та податкова система Лекція №6 План лекції 1. Економічна сутність і функції податків 2. Елементи податку та їх характеристика 3. Класифікація податків 4. Податкова система держави і принципи оподаткування 5. Організація податкової роботи та діяльність державної фіскальної служби Література Основна: 2, 3, 5, 6, 8. Додаткова: 12, 13, 16, 19, 29. Інтернет-ресурси: 30-36.</p>	2

	<p align="center">Самостійна робота студента</p> <p>1. Сутність і функції податків. 2. Класифікація податків, її ознаки. 3. Елементи системи оподаткування. 4. Податкова система: поняття, основи побудови. 5. Податкова політика в Україні та її зміст.</p>	7
	<p align="center">Практичне заняття №10</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <p>1. Економічна сутність податків та їх призначення. 2. Функції податків. Принципи оподаткування. 3. Складові системи оподаткування.</p>	2
	<p align="center">Практичне заняття №11</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <p>1. Види податків та їх класифікація. 2. Характеристика податкової системи держави. 3. Поняття і напрямки податкової політики.</p>	2
<p>Знати: сутність бюджету і бюджетної системи.</p> <p>Вміти: оцінювати та аналізувати основні напрямки бюджетної політики.</p>	<p align="center">Тема 6. Бюджет і бюджетна система</p> <p align="center">Лекція №7</p> <p>План лекції</p> <p>1. Походження бюджету і його сутність. 2. Бюджетна система України та її структура. 3. Основи бюджетного устрою України. 4. Бюджетна політика: її зміст і напрямки. 5. Міжбюджетні відносини та їх види.</p> <p>Література Основна: 2, 3, 5, 6, 8. Додаткова: 12, 16, 21, 24, 25, 29. Інтернет-ресурси: 30-36.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота студента</p> <p>1. Бюджет як економічна і правова категорія. 2. Економічна сутність доходів бюджету та їх класифікація. Видатки державного бюджету, їх класифікація. 3. Бюджетна система України та її структура. 4. Поняття бюджетного процесу і його етапи. 5. Бюджетний дефіцит: види та шляхи скорочення.</p>	7

	<p align="center">Практичне заняття №12</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура бюджетної системи і принципи бюджетного устрою. 2. Бюджетна політика. 3. Бюджетний механізм регулювання економічних і соціальних процесів у державі. 	2
	<p align="center">Практичне заняття №13</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжбюджетні відносини. Види міжбюджетних трансфертів. 2. Бюджетне планування і прогнозування: його завдання, методи та принципи. 3. Бюджетний процес: його стадії і регламентування 	2
<p>Знати: поняття і принципи бюджетного процесу та його учасники; порядок складання розгляд та затвердження Державного бюджету України; порядок складання, розгляду і затвердження місцевих бюджетів.</p> <p>Вміти: орієнтуватися в організації бюджетного процесу; формувати бюджетний розпис; формувати бюджет та звіт про його виконання.</p>	<p>Тема 7. Бюджетний процес</p> <p align="center">Лекція №8</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та принципи бюджетного процесу . 2. Стадії та учасники бюджетного процесу. 3. Процедури складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету . 4. Гендерне бюджетування у бюджетному процесі. <p>Література</p> <p>Основна: 2, 3, 5, 6, 8.</p> <p>Додаткова: 12, 16, 21, 25, 29.</p> <p>Інтернет-ресурси: 30-36.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота студента</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місцеві фінанси в економічній системі держави 2. Місцеві бюджети - фінансова основа місцевого самоврядування 3. Збалансування місцевих бюджетів 	7
	<p align="center">Практичне заняття №14</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність бюджетного процесу. Бюджетний період 2. Складання бюджетної декларація та проекту Закону про Державний бюджет 3. Розгляд, прийняття та виконання Закону про Державний бюджет України 	2
	<p align="center">Практичне заняття №15</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складання, розгляд і затвердження місцевих бюджетів 2. Виконання та звітність місцевих бюджетів 3. Інтеграція гендерного підходу в бюджетний процес. 	

<p>Знати: сутність грошей та грошового обороту, грошової маси та грошової бази.</p> <p>Вміти: пояснити моделі сукупного грошового обороту.</p>	<p>Тема 8. Гроші у ринковій економіці Лекція №9</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність грошей та їх функції. 2. Характеристика основних сфер грошового обороту. 3. Грошова маса та грошова база. 4. Суть та принципи організації грошових систем. 5. Основні елементи грошової системи та їх характеристика. 6. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. <p>Література Основна: 1, 4, 6, 7, 9. Додаткова: 11, 14, 16.. Інтернет-ресурси: 30-38.</p>	2
	<p>Самостійна робота студента</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть. 2. Механізм поповнення маси грошей в обігу. 3. Первинна емісія центрального банку. 4. Вторинна емісія депозитних грошей банківських установ. 5. Грошовий мультиплікатор. 	7
	<p>Практичне заняття №16</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та структура грошового обороту. 2. Грошові потоки та їх структура. 3. Грошова маса та методи її регулювання. 4. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають <p>Практичне заняття №17</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи формування грошової системи України. 2. Суть та роль біметалізму та монометалізму. 3. Особливості функціонування регульованих грошових систем. 4. Становлення та розвиток грошової системи України. 	2
<p>Знати: сутність, склад і принципи побудови банківської системи</p>	<p>Тема 9. Банки та банківська система Лекція №10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статус НБУ, його завдання та функції. 2. Структура банківської системи. Класифікація банків. 3. Формування та реалізація грошово-кредитної політики. 4. Облікова ставка НБУ та її застосування у визначенні вартості кредитних ресурсів. 	2

Вміти: оцінювати зміст і повноту діяльності банків та банківської системи	План лекції Література Основна: 1, 4, 6, 7, 9. Додаткова: 11, 14, 16. Інтернет-ресурси: 30, 31-36, 38.	
	Самостійна робота студента 1. Типи і види банківських систем. 2. Підходи до організації банківського нагляду. 3. Нормативно-правова база та етапи формування банківської системи в Україні. 4. Сучасна структура банківської системи України. 5. Проблемні та кризові явища в банківській системі України та шляхи їх вирішення. 6. Роль державних банків в сучасній банківській системі України.	8
	Практичне заняття №18 Питання / завдання до заняття 1. Суть і механізм формування пропозиції грошей. 2. Вплив пропозиції грошей на розвиток економіки. 3. Грошово-кредитна політика центрального банку та її інструменти. 4. Цілі грошово-кредитної політики. Політика «дорогих» і «дешевих» грошей.	2
	Практичне заняття №19 Питання / завдання до заняття 1. Основні банківські операції: кредитні, депозитні, розрахунково-касові. 2. Доходи та витрат банку. 3. Операції банку з формування власного капіталу. 4. Операції банку із залучення та запозичення коштів. 5. Види та операції банку з цінними паперами.	2
	Практичне заняття №20 Питання / завдання до заняття 1. Види банківських кредитів та їх економічна характеристика. 2. Критерії, що впливають на вибір кредитування інвестиційного проекту. 3. Кредитні ризики та способи їх мінімізації. 4. Аналіз кредитоспроможності та фінансового стану позичальника. 5. Розрахунок сум погашення заборгованості за позичками.	2
Знати: сутність інфляції, способи її вимірювання.	Тема 10. Інфляція та грошові реформи Лекція №11 План лекції 1. Суть та форми інфляції. 2. Методи регулювання інфляції. характеристика.	2

<p>Вміти: аналізувати основні напрями проведення антиінфляційної політики.</p>	<p>3. Суть, класифікація та основні моделі грошових реформ. 4. Методи стабілізації національної валюти. Література Основна: 1, 4, 6, 7, 9. Додаткова: 11, 13-15. Інтернет-ресурси: 31-38.</p>	
	<p>Самостійна робота студента 1. Антиінфляційні заходи уряду. 2. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні. 3. Грошові реформи як шлях оздоровлення та впорядкування грошового обігу, їх цілі, класифікація та призначення. 4. Грошова реформа в Україні 02-16.09.1996 р.</p>	8
	<p>Практичне заняття №21 Питання / завдання до заняття 1. Суть та соціально-економічні наслідки інфляції. 2. Характеристика основних форм інфляції</p>	2
	<p>Практичне заняття №22 Питання / завдання до заняття 1. Методи державного регулювання інфляції. 2. Особливості проведення грошових реформ в Україні та інших країнах світу.</p>	2
<p>Знати: сутність кредиту та кредитної системи та законодавчий матеріал щодо його функціонування.</p> <p>Вміти: розраховувати відсоток по кредиту, та розглядати з точки зору ціни капіталу та плати за втрату ліквідності.</p>	<p>Тема 11. Кредит та кредитна система Лекція №12 План лекції 1. Сутність та структура кредиту 2. Класифікація видів і форм кредиту. 3. Поняття кредитної системи та її побудова 4. Характеристика, функції та види спеціалізованих кредитно-фінансових установ. 5. Економічна сутність банків. Одно- та дворівневі банківські системи. Література Основна: 1, 4, 6, 7, 9. Додаткова: 11, 14, 16. Інтернет-ресурси: 31-37.</p>	2
	<p>Самостійна робота студента 1. Чи можна стверджувати, що банківські установи повноцінно виконують свої функції як суб'єкти кредитної системи? 2. Які чинники гальмують розвиток вітчизняного кредитного ринку? Які проблемні аспекти його функціонування Ви можете визначити (правова неврегульованість окремих аспектів, високий рівень валютизації, параметри кредитів тощо). 3. Загальні передумови та економічні чинники, що обумовлюють необхідність кредиту</p>	8

	4. Центральний банк як головний елемент кредитної системи. Виникнення та призначення центральних банків. 5. Склад парабанківської системи. Характеристика, функції та види спеціалізованих кредитно-фінансових установ.	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №23</p> Питання / завдання до заняття 1. Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. 2. Стадії та закономірності руху кредиту. 3. Принципи банківського кредитування.	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №24</p> Питання / завдання до заняття 1. Поняття економічних меж кредиту, види, причини і наслідки їх порушення. Кредитні відносини в умовах інфляції. 2. Природа позичкового відсотка. Відсоток як ціна капіталу та як плата за втрату ліквідності. Види відсотка. Облікова ставка відсотка як інструмент регулювання стану фінансового ринку. 3. Призначення державного, банківського, комерційного, споживчого кредиту.	2
<p>Знати: сутність валютної системи, валютного ринку та законодавчий матеріал щодо його функціонування.</p> <p>Вміти: розраховувати валютний курс та валютні ризики та аналізувати платіжний баланс.</p>	<p>Тема 12. Валюта та валютні системи Лекція №13</p> <p>План лекції</p> 1. Сутність та основні елементи валютної системи. 2. Валютний курс: поняття і методи регулювання. 3. Загальна характеристика та структура валютного ринку. 4. Валютна політика.. Література Основна: 1, 4, 6, 7, 9. Додаткова: 15, 17, 18-20. Інтернет-ресурси: 31-38.	2
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота студента</p> 1. Валютні ризики та методи валютного страхування. 2. Валютні системи, їх призначення, види та характеристика. 3. Міжнародні валютні відносини.	8
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №25</p> Питання / завдання до заняття 1. Сутність, структура, призначення і види валютної системи. 2. Валютні курси та конвертованість валют.	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №26</p> Питання / завдання до заняття 1. Основні види валютних операцій.	2

	2. Платіжний баланс, його зміст і роль у механізмі валютного регулювання	
<p>Знати сутність страхового захисту та його види.</p> <p>Вміти: використовувати нормативно-правову базу, що регулює організацію та функціонування страхового ринку.</p>	<p>Тема 13. Страхування та страховий ринок</p> <p>Лекція №14</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність страхового захисту. Сутність страхування. 2. Функції та принципи страхування. 3. Форми і види страхування. 4. Загальна характеристика страхового ринку та його організаційна структура. 5. Особливості діяльності страхових компаній. 6. Перестраховання та співстрахування. <p>Основна: 2, 3, 5, 6, 8.</p> <p>Додаткова: 13, 14, 18, 27.</p> <p>Інтернет-ресурси: 31, 34-36.</p>	2
	<p>Самостійна робота студента</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. 2. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. 3. Форми страхових фондів і організація страхування. 4. Види особистого обов'язкового і добровільного страхування. 5. Страховий ринок: його структура та учасники. 	8
	<p>Практичне заняття №27</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Страховий ринок та його організація. 2. Сутність, функції, принципи та роль страхування. 3. Специфічні ознаки страхування як економічної категорії. 4. Форми організації страхового фонду. 	2
	<p>Практичне заняття №28</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обов'язкові види страхування. 2. Добровільні види страхування. 3. Страхова премія, страхова сума та страхові відшкодування. 4. Мовна та безумовна страхова франшиза. 	2
ВСЬОГО:		180

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні джерела

1. Вовчак О.Д. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 360 с.
2. Глущенко А. С. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2021. 439 с.
3. Гнидюк І. В., Романовська Ю. А., Маршук Л. М. Фінанси : опорний конспект лекцій. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 130 с.
4. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика. 3-є видання. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 352 с.
5. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси : навч. посіб. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2018. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Finansy_Kremen_2018.pdf.
6. Політична економія : навч. посіб. / за ред. Г. І. Башнянина, Є. С. Шевчука. 4-те вид. перероб. і випр. Львів : Магнолія 2006, 2019. 307 с.
7. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. Київ : Кондор, 2019. 592 с.
8. Фінанси : підручник / [авт.: І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій, Р. А. Кулієв, Р. В. Пікус, О. Д. Рожко, О. В. Чеберяко, Т. В. Грищенко, Л. М. Демиденко, М. О. Кнір, О. В. Любка, Ю. Л. Наконечна, Є. А. Носова, Ю. В. Петленко та ін.] ; за ред. І. О. Лютого. Київ : Ліра-К, 2020. 728 с.
9. Щетинін А.І. Гроші та кредит. 4-є видання. Підручник. Київ: ЦУЛ, 2019. 438 с.

Додаткові джерела:

10. Богдан Т. П. Глобальний борг як індикатор проблем світової економіки та виклики для фінансової політики України. *Фінанси України*. 2019. № 9. С. 43–63.
11. Громов О. Гроші хочуть взаємоповаги. *Урядовий кур'єр*. 2019. № 13 черв. С. 4.
12. Савченко В., Маклюк О. Державна фінансова політика - гарантія економічної безпеки в управлінні об'єднаними територіальними громадами. *Банківська справа*. 2021. № 2. С. 96–106.
13. Чугунов І., Качула С. Державна фінансова політика забезпечення соціального розвитку суспільства. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 2. С. 87–98.
14. Крупка М., Кульчицький М., Коваленко О. Зростання ролі фінансів у розвитку трудового потенціалу України. *Світ фінансів*. 2019. № 4. С. 83–95.

15. Товмасян В. Р. Методичний підхід до оцінювання динаміки економічних результатів фінансової політики підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 23–29.

16. Пасічний М. Методологічні засади формування фінансової політики країни. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 3. С. 116–130.

17. Крисоватий А. Новий прагматизм фіскалізації публічних фінансів. *Світ фінансів*. 2021. № 1. С. 10–23.

18. Дем'янишин В., Лободіна З. Розвиток вчення про фінансову політику, фінансову систему, фінансово-кредитний механізм та фінансові ресурси у працях українського науковця Михайла Крупки. *Світ фінансів*. 2021. № 4. С. 118–140.

19. Єфименко Т. І. Трансформації фінансового управління і сталий розвиток національної економіки. *Економіка України*. 2020. № 7. С. 5–13.

20. Качула С. В. Трансформація механізму реалізації державної фінансової політики соціального розвитку в Україні. *Економіка & держава*. 2019. № 2. С. 71–76.

21. Кравчук Н., Луцишин О. Фінансова дипломатія у міждисциплінарному дискурсі. *Світ фінансів*. 2021. № 2. С. 129–145.

22. Селівестова Л. С., Адаменко І. П. Фінансова політика в умовах інституційної економіки. *Економіка & держава*. 2018. № 1. С. 16–19.

23. Замкова Н., Гнидюк І. Фінансова політика субнаціонального рівня. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 3. С. 66–78.

24. Чугунов І., Кучер Г. Фінансові ресурси державного сектора економіки. *Вісник КНТЕУ*. 2019. № 3. С. 40–52.

25. Ватульов А. В. Фінансово-бюджетна політика економічного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 3. С. 37–44.

26. Коровій В. В. Державна фінансова політика як інструмент економічного зростання. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 50–54. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2020/11.pdf.

27. Шалашна А. О. Державне фінансове забезпечення економічного зростання. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2020/209.pdf.

28. Нестеренко О. О. Місце звітності в управлінні фінансовими результатами діяльності підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. № 1. С. 26–32. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2021-1\(48\)-26-32](https://doi.org/10.26642/pbo-2021-1(48)-26-32).

29. Коломийчук Н. М. Система державного фінансового контролю як інструмент соціально-економічного розвитку суспільства. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2019/69.pdf.

Інтернет-ресурси:

30. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

31. Офіційний веб-портал Верховної Ради України URL: <http://sfs.gov.ua/>

32. Офіційний веб-портал Державної фіскальної служби України URL:
<http://sfs.gov.ua/>
33. Офіційний веб-сайт Державної аудиторської служби URL:
<http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
34. Урядовий портал URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
35. Офіційний сайт Національного банку України URL:
https://exposk.com.ua/images/docs/2018/GovBonds_Presentation.pdf
36. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL:
<http://www.minfin.gov.ua>.
37. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.
38. Офіційний сайт Світового банку в Україні URL:
<http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>